

Una exhibició en línia rescata la història de 50 dones clau en la resistència contra els totalitarismes a Europa

Les heroïnes ocultes del segle XX surten a la llum

CAMILA BERALDI
Barcelona

Durant els moments més foscos de la història europea del segle XX, dones valentes van tenir papers crucials en els moviments de resistència contra règims totalitaris, tot i que les seves contribucions van ser majoritàriament silenciades. És el cas de Halina Mikołajska (1925-1989), actriu i activista polonesa, que, malgrat que va afrontar persecucions i amenaces que li van destruir la carrera artística, es va mantenir ferma en la lluita pels drets humans, la llibertat i la democràcia al seu país.

De manera semblant, la grega Maria Ferla-Beikou (1921-1996) va tenir un paper fonamental en la resistència durant l'ocupació nazi a Grècia, ja que va col·laborar en la logística i el reclutament de membres i va actuar com a enllaç entre diversos grups de guerrillers. Capturada i empresonada pels nazis, va sobreviure a la persecució i, després de l'alliberament de Grècia, va continuar la seva lluita per la llibertat. N'és un altre exemple Conxita Grangé i Beleta (1916-2009), activista catalana que es va unir a la resistència antifranquista després del final de la guerra civil espanyola. Conxita va ajudar a organitzar protestes, distribuir literatura antifranquista i donar suport a presoners polítics, alhora que la seva feina amb l'Organització de Dones Antifeixistes.

Fins fa poc, la vida d'aquestes tres dones, i d'altres com elles, era pràcticament desconeguda. Tot i això, ara, Halina Mikołajska, Maria Ferla-Beikou,

Conxita Grangé i Beleta, i unes 50 més dones que van ser un exemple de lluita i resistència, són l'eix central del projecte WIRE: *Women in resistance. Reshaping the narratives on female antitotalitarian resistance in Europe* (Dones en resistència. Reestructurar les narratives sobre la resistència antitotalitària femenina a Europa). Coordinat per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), el projecte reuneix el treball transnacional que han fet un grup de 40 estudiants universitaris de Catalunya, Polònia, Grècia i Itàlia al llarg de dos anys.

“És un projecte de dos anys que pretén canviar les narratives sobre la participació de les dones

WIRE

Alumnes universitaris que han participat en el projecte

DAVID RUANO

Fragment de l'obra de teatre *Caer*, d'Helena Tornero

en les resistències antitotalitàries del segle XX; hi ha una clara infrarepresentació i invisibilitat de la seva lluita”, explica Javier Rodrigo, doctor en història i coordinador del projecte. “Sobretot, va ser una feina de difondre i fer accessible el coneixement que ja existia, ja que als llibres i als articles no hi arriba de manera efectiva. Va caldre explorar altres vies”.

El projecte rescata les històries oblidades de dones que van tenir un paper crucial a Grècia i Itàlia durant la Segona Guerra Mundial, a l'Espanya de la postguerra civil i a la Polònia dels anys vuitanta.

Aquestes històries es poden

El projecte reuneix la feina d'estudiants universitaris de Catalunya, Polònia, Grècia i Itàlia

explorar a través d'una exhibició que ja està disponible en línia al web de WIRE Exhibition. Aquesta mostra, que serà accessible de manera permanent, inclou un repositori d'històries de vida, una sèrie de podcasts, una obra de teatre (*Caer*, d'Helena Tornero), un dossier pedagògic i jocs interactius. A més, una ruta de la memòria documenta el viatge que van fer els estudiants durant quatre mesos per Grècia, Itàlia, Espanya i Polònia.

WIRE és un projecte finançat per la Comissió Europea i impulsat per la UAB i el Memorial Democràtic, institució del Departament de Justícia i Qualitat Democràtica. ●